

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

Факультет техногенно-екологічної безпеки

Кафедра охорони праці та техногенно-екологічної безпеки

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Стратегічна екологічна оцінка»

професійна обов'язкова

за освітньо-професійною програмою «Екологічна безпека»
підготовки за другим (магістерським) рівнем вищої освіти
у галузі знань 10 «Природничі науки»
за спеціальністю 101 «Екологія»

Рекомендовано кафедрою ОП та ТЕБ на
2023-2024 навчальний рік.
Протокол від «28» серпня 2023 року № 2

Силабус розроблений відповідно до робочої програми навчальної дисципліни «Стратегічна екологічна оцінка»

2023 рік

Загальна інформація про дисципліну

Силабус освітнього компоненту «Стратегічна екологічна оцінка» для підготовки здобувачів вищої освіти за другим (магістерським) рівнем вищої освіти в галузі знань 10 «Природничі науки» за спеціальністю 101 «Екологія» розроблено відповідно до освітньо-професійної програми «Екологічна безпека».

Стратегічна екологічна оцінка (СЕО) документів державного планування дає можливість зосередитися на всебічному аналізі можливого впливу планованої діяльності на довкілля та використовувати результати цього аналізу для запобігання або пом'якшення екологічних наслідків у процесі стратегічного планування.

Стратегічна екологічна оцінка – новий інструмент реалізації екологічної політики, який базується на простому принципі: легше запобігти негативним для довкілля наслідкам діяльності на стадії планування, ніж виявляти та виправляти їх на стадії впровадження стратегічної ініціативи.

Ознайомлення з процедурою СЕО дає змогу фахівцям оцінити усі можливі негативні наслідки під час реалізації документів державного планування, попередити великі бюджетні витрати для ліквідації наслідків, пропонувати найкращі варіанти досягнення цілей документів державного планування із дотриманням принципів сталого розвитку, виявляти недоліки прийнятих документів, які перешкоджають досягненню поставлених цілей та гарантується внесення змін до них.

Основними завданнями вивчення курсу «Стратегічна екологічна оцінка» є ознайомленням з головними аспектами, нормативною базою, державним регулюванням та управлінням у галузі стратегічної екологічної оцінки, методологією здійснення СЕО.

Обізнаність здобувачів вищої освіти з основними положеннями СЕО необхідна для їх становлення як висококваліфікованих спеціалістів, які мають знання в галузі функціональних взаємозв'язків між господарською діяльністю людини і компонентами природних екосистем, вміння організувати екологічно безпечне виробництво, вміння вибирати оптимальну стратегію господарювання (природокористування) в залежності від екологічних умов, вміння оцінювати потенційний вплив техногенних об'єктів та господарської діяльності на довкілля тощо.

Інформація про науково-педагогічного працівника

Загальна інформація	Бригада Олена Володимирівна, доцент кафедри охорони праці та техногенно-екологічної безпеки факультету техногенно-екологічної безпеки, кандидат технічних наук, доцент.
Контактна інформація	м. Харків, вул. Чернишевська, 94, кабінет № 302. Телефон (робочий) – (057)707-34-46.
E-mail	elena.brigada@ukr.net, olena.bryhada@gmail.com
Наукові інтереси	Екологічна безпека. Токсикологія, біоіндикація та біомоніторинг. Епідеміологія. Гідрологія

Професійні здібності	Організованість, працездатність, допитливість, самовладання, активність, наполегливість, зосередженість. здатність робити навчальний матеріал доступним, творчий підхід у роботі; педагогічно-вольовий вплив на здобувачів вищої освіти; здатність організувати колектив здобувачів; переконливість; педагогічний такт; здатність зв'язати дисципліну, що вивчається, з життям; спостережливість; педагогічна вимогливість.
Наукова діяльність за освітнім компонентом	Забезпечення екологічної безпеки. Ризикорієнтована ідентифікація джерел забруднення ґрунтів важкими металами. Сучасні методи інтегральної оцінки забруднення ґрунтів хімічними речовинами

Час та місце проведення занять з дисципліни

Заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті Університету (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/time-table/teacher?type=0>).

Консультації за освітнім компонентом проводяться протягом семестру щовівторка з 16.00 до 17.00 у кабінеті № 302. У разі необхідності час додаткової консультації здобувача вищої освіти погоджується окремо.

Мета вивчення освітнього компоненту: формування умінь та компетенцій щодо забезпечення процедури стратегічної екологічної оцінки наслідків виконання документів державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, а також розроблення заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків реалізації запланованої діяльності.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти очна (денна, вечірня)
Статус дисципліни	<i>професійна обов'язкова</i>
Навчальний рік	2023-2024
Семестр	2
Обсяг дисципліни:	
- в кредитах ЄКТС	3
- кількість модулів	1
- загальна кількість годин	90
Розподіл часу за навчальним планом (в годинах):	
- лекції (годин)	12
- практичні заняття (годин)	12

- семінарські заняття (годин)	6
- лабораторні заняття (годин)	0
- курсовий проект (робота) (годин)	0
- інші види занять (годин)	0
- самостійна робота (годин)	60
- індивідуальні завдання (науково-дослідне) (годин)	0
Форма підсумкового контролю	
(курсова робота (курсний проект); диференційний залік; іспит)	Іспит

Передумови для вивчення дисципліни.

Передумовами для вивчення освітнього компоненту є вивчення таких освітніх компонентів «Стратегія сталого розвитку», «Процеси та апарати пилогазоочищення», «Водопостачання та водовідведення», «Поводження з відходами», «Природоохоронні технології», «Забезпечення екологічної безпеки».

Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньо-професійної програми «Екологічна безпека», вивчення освітнього компоненту повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання:

Програмні результати навчання	ПРН
Знати правові та етичні норми для оцінки професійної діяльності, розробки та реалізації соціально-значущих екологічних проектів в умовах суперечливих вимог	ПРН04
Уміти спілкуватися іноземною мовою в науковій, виробничій та соціально-суспільній сферах діяльності	ПРН07
Уміти доносити зрозуміло і неоднозначно професійні знання, власні обґрунтування і висновки до фахівців і широкого загалу	ПРН08
Уміти оцінювати ландшафтне і біологічне різноманіття та аналізувати наслідки антропогенного впливу на природні середовища	ПРН12
Уміти оцінювати потенційний вплив техногенних об'єктів та господарської діяльності на довкілля	ПРН13
Вибирати оптимальну стратегію господарювання та/або природокористування в залежності від екологічних умов	ПРН16
Володіти основами еколога-інженерного проектування та еколого-експертної оцінки впливу на довкілля	ПРН20
Дисциплінарні результати навчання	<i>аббревіатура</i>
Уміти оцінювати можливі негативні наслідки під час реалізації документів державного планування, попередити великі бюджетні витрати для ліквідації наслідків, пропонувати най-	ДРН01

кращі варіанти досягнення цілей документів державного планування із дотриманням принципів сталого розвитку, виявляти недоліки прийнятих документів, які перешкоджають досягненню поставлених цілей	
Знати роль громадськості під час розробки та прийняття рішень стратегічного характеру, що мають вплив на довкілля	ДРН02

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності (загальні та професійні)	ЗК, СК
Здатність доводити знання та власні висновки до фахівців та нефахівців.	СК13
Здатність оцінювати рівень негативного впливу природних та антропогенних факторів екологічної небезпеки на довкілля та людину	СК18
Здатність оцінювати поточний стан навколишнього середовища та виправдані альтернативи планованої діяльності	СК22
Здатність оцінювати та прогнозувати вплив виробництва на стан навколишнього середовища	СК23
Очікувані компетентності з дисципліни	аббревіатура
Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи під час проведення стратегічної екологічної оцінки	ОКД01
Обізнаність на рівні новітніх досягнень щодо проведення громадських обговорень під час розробки та прийняття рішень стратегічного характеру, що мають вплив на довкілля	ОКД02

Програма навчальної дисципліни

Теми навчальної дисципліни:

МОДУЛЬ 1. Стратегічна екологічна оцінка.

Тема 1 Стратегічна екологічна оцінка. Історія питання. Визначення поняття «Стратегічна екологічна оцінка». Основні поняття, мета, завдання. Процедура проведення та суб'єкти СЕО і їх повноваження.

Тема 2. Нормативно-правові підстави проведення стратегічної екологічної оцінки стратегій, планів, програм. Основні Директиви ЄС і протоколи по СЕО. Етапи розвитку СЕО. Принципи застосування СЕО. Пов'язані нормативно-правові документи. Геоінформаційні системи (ГІС) містобудівного кадастру.

Тема 3. Порядок здійснення стратегічної екологічної оцінки. Визначення обсягу СЕО. Складання звіту про СЕО та Повідомлення про оприлюднення звіту та документу державного планування. Порядок ведення реєстру Стратегічної екологічної оцінки.

Тема 4. Етапи здійснення стратегічної екологічної оцінки. Проведення громадського обговорення та консультацій. Врахування в звіті про СЕО та документи ДДП результатів громадського обговорення та консульта-

цій. Інформування про затвердження ДДП. Моніторинг наслідків виконання ДДП для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

Тема 5 Роль громадськості під час розробки СЕО. Роль громадськості під час розробки та прийняття рішень стратегічного характеру. Етапи СЕО, під час яких враховується думка громадськості. Врахування зауважень та пропозицій громадськості в Звіті про СЕО та документі ДДП.

Тема 6. Моніторинг наслідків виконання ДДП. Порядок здійснення моніторингу документа державного планування для довкілля у тому числі для здоров'я населення.

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять (очна (денна, вечірня) форма):

Назви модулів та тем	Кількість годин за формами навчання						
	усього	у тому числі					
		лекції	семінарські заняття	практичні заняття	лабораторні заняття (інші види занять)	самостійна робота	Поточний контроль
3- й семестр							
Модуль 1. Стратегічна екологічна оцінка							
Тема 1.1. Стратегічна екологічна оцінка	12	2		2	-	8	
Тема 1.2. Нормативно-правові підстави проведення стратегічної екологічної оцінки стратегій, планів, програм	16	2	2	2	-	10	
Тема 1.3. Порядок здійснення стратегічної екологічної оцінки	12	2		2	-	8	
Тема 1.4. Етапи здійснення стратегічної екологічної оцінки	16	2	2	2	-	10	
Тема 1.5 Роль громадськості під час розробки СЕО	12	2		2	-	8	
Тема 1.6. Моніторинг наслідків виконання ДДП	12	2		2	-	8	

Підсумкова модульна (контрольна) робота	10				-	8	2
Разом за модулем 1	90	12	4	12		60	2
Разом	90	12	4	12	-	60	2

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Зміст закону про СЕО	2
2.	Особливості оцінки компонентів навколишнього середовища під час здійснення стратегічного екологічного оцінювання	2
3.	Проведення модульного контролю № 1	2
	Разом	6

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Розробка заяви про визначення обсягу СЕО	2
2	Розробка SWOT-аналізу та аналіз можливостей ризиків	2
3	Вибір виправданих альтернатив та обґрунтування їх вибору	2
4	Проведення громадських слухань	2
5	Складання довідки про громадське обговорення та консультації з органами виконавчої влади	2
6	Складання заяви про СЕО та змін до документу ДДП відповідно до критеріїв та реконструкцій	2
	Разом	12

Теми лабораторних занять (не передбачено навчальним планом)

Орієнтовна тематика індивідуальних завдань

Індивідуальне завдання є однією з форм роботи здобувачів вищої освіти, яка передбачає створення умов для повної реалізації ними творчих можливостей, застосування набутих знань на практиці. Здобувач вищої освіти протягом семестру обрає одну з рекомендованих тем та самостійно виконує поглиблене теоретичне дослідження. Результати дослідження оформити звітом у формі доповіді, презентації, тези доповідей на конференціях, добірки відеоматеріалів, створення відео-, фоторяду тощо.

Теми індивідуального завдання для здобувачів вищої освіти:

1. Міжнародні зобов'язання України в сфері екологічної оцінки.
2. Аналіз європейського законодавства з питань СЕО.
3. Порівняльний аналіз процедур ОВД та СЕО.
4. Процедура Стратегічної екологічної оцінки в ЄС.
5. Можливості автоматизації та стандартизації екологічних оцінок
6. Критерії якості звіту СЕО.
7. Оцінювання непередбачуваних екологічних проблем і вибір шляхів їх

вирішення.

8. Досвід упровадження СЕО в містах України.
9. Переваги проходження етапу скоупінгу.
10. СЕО в контексті містобудівної документації.
11. Процедура Стратегічної екологічної оцінки в Канаді.
12. Роль громадськості під час розробки та прийняття рішень стратегічного характеру, що мають вплив на довкілля.
13. Транскордонні консультації.
14. Переваги здійснення СЕО.
15. Аналітичні інструменти СЕО.

Форми та методи навчання і викладання

Вивчення освітнього компоненту реалізується в таких формах: навчальні заняття за видами, виконання індивідуальних завдань, консультації, контрольні заходи, самостійна робота.

В освітньому компоненті використовуються такі методи навчання і викладання:

- *методи навчання за джерелами набуття знань*: словесні методи навчання (лекція, пояснення, бесіда, інструктаж); наочні методи навчання (ілюстрація, демонстрація, спостереження); практичні методи навчання (практична робота);

- *методи навчання за характером логіки пізнання*: аналітичний (мислене або практичне розкладання цілого на частини з метою виокремлення суттєвих ознак цих частин); синтетичний (теоретичне або практичне поєднання виділених аналізом елементів чи властивостей предмета або явища в єдине ціле); індуктивний (вивчення предметів або явищ від одиничного до загального); дедуктивний (вивчення навчального матеріалу від загального до окремого, одиничного); традуктивний (передбачення висновків від одиничного до одиничного, від часткового до часткового, від загального до загального);

- *методи навчання за рівнем самостійної розумової діяльності тих, хто навчається*: проблемний виклад; частково-пошуковий; дослідницький;

- *інноваційні методи навчання*: робота з навчально-методичною літературою та відеометод; навчання з використанням технічних ресурсів; інтерактивні методи; методи організації навчального процесу, що формують соціальні навички (ділові ігри, форуми, завдання з пошуку інформації, наукові доповіді, конкурси, моделювання ситуацій за умов невизначеності результатів; під час таких занять здобувачі вчаться бути демократичними, спілкуватись з іншими людьми, критично мислити, ухвалювати обґрунтовані рішення);

- *науково-дослідна робота*;

- *самостійна робота*.

Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: іспит, модульна контрольна робота; реферати, есе; розрахункові роботи; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; презентації та виступи здобувачів освіти, в тому числі і на наукових заходах; інші види індивідуальних та групових завдань.

Критерії оцінювання

Оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів за освітнім компонентом здійснюється за 100-бальною шкалою.

Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль засвоєння вивченого матеріалу здійснюється на кожному практичному та семінарському занятті шляхом здійснення опитування. Він призначений для перевірки якості засвоєння навчального матеріалу, стимулювання навчальної роботи здобувачів вищої освіти та вдосконалення методики проведення занять.

Поточний контроль може проводитися наступними способами:

- усне опитування – застосовується під час проведення усіх видів навчальних занять з метою визначення рівня засвоєння здобувачами вищої освіти навчального матеріалу попереднього заняття;
- письмовий експрес-контроль – проводиться з метою перевірки рівня знань здобувачів вищої освіти за попереднє (декілька попередніх) занять, або після завершення вивчення здобувачами вищої освіти матеріалу модуля;
- тестовий контроль – як правило, проводиться після завершення вивчення здобувачами вищої освіти матеріалу певного модуля;
- комбінована форма контролю – поєднання під час проведення навчальних занять усного опитування та експрес-контролю, або експрес-контролю з тестовим контролем з метою максимального охоплення кількості залучених до контролю здобувачів вищої освіти і більш якісної перевірки рівня засвоєння ними знань.

Модульний контроль є компонентом поточного контролю і здійснюється у формі виконання здобувачами вищої освіти модульного контрольного завдання (контрольної роботи) та є обов'язковим. Протягом навчального семестру під час освітнього компоненту «Стратегічна екологічна оцінка» проводиться один модульний контроль.

Сума балів за модуль визначається як сума поточних та контрольних балів з даного модуля. Оцінювання кожного контрольного модуля необхідно проводити таким чином, щоб звітність за результатами засвоєння модуля була за обов'язкові види робіт та допоміжні завдання (у цьому разі повинна враховуватись активність та поточна успішність здобувачів вищої освіти на семінарах, групових заняттях тощо).

Підсумковий контроль за освітнім компонентом «Стратегічна екологічна оцінка» проводиться у формі іспиту.

Розподіл та накопичення балів, які отримують здобувачі, за видами навчальних занять та контрольними заходами з освітнього компоненту

Види навчальних занять		Кількість навчальних занять	Максимальний бал за вид навчального заняття	Сумарна максимальна кількість балів за видами навчальних занять
I. Поточний контроль				
Модуль № 1	семінари	2	5	10
	практичні заняття*	6	5	30
	за результатами виконання контрольних (модульних) робіт (модульний контроль)*	1	10	10
	Разом за модуль № 1			50
Разом за поточний контроль				50
II. Індивідуальні завдання (науково-дослідне)				10
III. Підсумковий контроль. Іспит				40
Разом за всі види навчальної роботи				100

*Пояснення:** види навчальних занять та контрольні заходи для обов'язкового виконання.

Підсумкова оцінка формується з урахуванням результатів:

- поточного контролю роботи здобувача вищої освіти впродовж семестру;

- підсумкового контролю успішності.

До уваги можуть братись *додаткові необов'язкові завдання та науково-дослідна діяльність* здобувача вищої освіти.

Поточний контроль проводиться на кожному семінарському та практичному занятті. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти за змістом визначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на семінарських заняттях та набутих навичок під час виконання завдань практичних робіт.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на семінарському занятті (оцінюється від 0 до 5 балів):

5 балів – здобувач володіє навчальним матеріалом, орієнтується в конкретній темі, аргументовано висловлює свої думки та наводить приклади;

4 бали – здобувач орієнтується в обговорюваній тематиці, наводить приклади та висловлює свої думки;

3 бали – здобувач частково орієнтується в обговорюваній тематиці та може навести приклади;

2 бали – здобувач частково орієнтується в обговорюваній тематиці та може окреслити деякі її аспекти;

1 бал – здобувач поверхово орієнтується в обговорюваній тематиці і не може окреслити основні її аспекти;

0 балів – здобувач не орієнтується в обговорюваній тематиці, не знаходить відповіді на проблемні питання, у висловлюваннях щодо окремих положень припускається суттєвих помилок.

Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, логіка його подання, культура мовлення, емоційність та переконаність, використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників тощо), аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на практичному занятті оцінюється від 0 до 5:

5 балів – завдання виконане в повному обсязі, відповідь вірна, наведено аргументацію, використовуються професійні терміни, робота оформлена граматично і стилістично без помилок;

4 бали – завдання виконане в повному обсязі, відповідь вірна, робота оформлена граматично та стилістично без помилок;

3 бали – завдання виконане не в повному обсязі, відповідь не зовсім вірна, робота оформлена недбало;

2 бали – завдання виконане не в повному обсязі, допущені незначні помилки;

1 бал – завдання виконане частково, роботу оформлено з грубими помилками;

0 балів – завдання не виконане.

Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, цілісність, системність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки, акуратність оформлення письмової роботи, самостійність виконання.

Контрольна робота є складовою поточного контролю і виконується у вигляді аудиторної письмової роботи або складання тесту під час закріпального семінарського заняття в межах окремого залікового модуля.

Критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти під час виконання контрольної роботи 1 (оцінюється від 0 до 10 балів):

9-10 балів – вірні відповіді дані на всі запропоновані питання, дотримано всі вимоги до виконання;

7-8 балів – вірні відповіді дані на всі запропоновані питання, але вони недостатньо обґрунтовані, або у відповідях наявні незначні помилки;

5-6 балів – вірні відповіді дано на 75% запропонованих питань;

3-4 бали – вірні відповіді дано на 50% запропонованих питань;

1-2 бали – вірні відповіді дано менше, ніж на 50% запропонованих питань, наявні значні помилки;

0 балів – відповіді відсутні або робота містить грубі помилки на більшість запропонованих питань.

Індивідуальні завдання (оцінюється від 0 до 10 балів):

10 балів – самостійна робота здобувачем виконана в повному обсязі;

9 балів – робота виконана в повному обсязі, але допущені незначні по-

милки;

8 балів – робота виконана майже на 90% від загального обсягу;

7 балів – обсяг виконаних завдань становить 80% від загального обсягу;

6 балів – здобувач виконав лише від 70% від загального обсягу;

5 балів – обсяг виконаної роботи становить понад 50% від загального обсягу;

4 бали – виконана частина роботи складає менше 50% від загального обсягу;

3 бали – виконана частина складає близько 25% від загального обсягу;

2 бали – обсяг виконаних завдань складає лише 10% від загального обсягу;

1 бал – в цілому обсяг виконаних завдань складає менше 10% від загального обсягу;

0 балів – завдання, передбачене для індивідуальної самостійної роботи, здобувачем не виконане.

Викладачем оцінюється розуміння здобувачем вищої освіти понятійного апарату, логічність та послідовність під час відповіді, самостійність мислення, впевненість в правоті своїх суджень, вміння виділяти головне, вміння встановлювати міждисциплінарні та внутрішньодисциплінарні зв'язки, вміння робити висновки, показувати перспективу розвитку ідеї або проблеми, відсоток унікальності та запозичення текстового документу (плагіат), уміння публічно чи письмово представити звітний матеріал.

Підсумковий контроль.

Критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти на іспиті (*оцінюється від 0 до 40 балів*):

31-40 балів – здобувач вищої освіти в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, повністю, логічно і послідовно розкрив питання білету, виявив вміння застосовувати існуючі методики, наводити приклади, самостійно аналізувати, узагальнювати і викладати матеріал не допускаючи помилок. Під час відповіді продемонстровано вміння самостійно працювати з додатковою літературою.

25-30 балів – здобувач вищої освіти достатньо повно володіє навчальним матеріалом, однак під час надання відповіді на деякі питання не вистачає достатньої глибини та аргументації, наявні несуттєві неточності та незначні помилки, які не впливають на загальну правильність відповіді.

16-24 балів – здобувач вищої освіти засвоїв тільки основний матеріал, не знає окремих положень, допускає неточності у відповіді, не вміє достатньо чітко сформулювати окремі положення, порушує послідовність у викладанні матеріалу, має певні труднощі у пов'язанні теоретичного матеріалу з його практичним застосуванням.

6-15 балів – здобувач вищої освіти не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, зміст визначених питань розкриває недостатньо, допускаючи при цьому суттєві неточності. Відповідь задовольняє мінімуму критеріїв оцінки.

1-5 балів – здобувач вищої освіти не засвоїв значної частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки, не вміє логічно і послідовно викласти основні положення і має значні труднощі у пов'язанні теоретичного матеріалу з його практичним застосуванням. Для отримання підсумкової оцінки необхідне доопрацювання.

0 балів – не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Для отримання підсумкової оцінки необхідне значне доопрацювання.

Перелік теоретичних питань для підготовки до іспиту:

1. Основні поняття, мета, принципи, процедура проведення стратегічної екологічної оцінки
2. Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку»
3. Нормативно правове регулювання СЕО
4. Методологічні принципи, яких рекомендується дотримуватися для забезпечення ефективності здійснення СЕО
5. Суб'єкти стратегічної екологічної оцінки
6. Функції суб'єктів СЕО на місцевому рівні
7. Аналітичні інструменти СЕО
8. Вигоди від здійснення СЕО
9. Визначення необхідності здійснення СЕО
10. Етапи здійснення СЕО
11. Визначення сфери охоплення СЕО
12. Оцінка екологічної ситуації на території міста чи регіону
13. Розробка документації із СЕО та передача на ухвалення
14. Моніторинг фактичного впливу впровадження стратегії на довкілля
15. Визначення обсягу СЕО
16. Моделі інтеграції СЕО в процес планування
17. Джерелами інформації про стан довкілля в місті
18. Транскордонні консультації. Україна як держава походження.
19. Транскордонні консультації. Україна як зачеплена держава.
20. Складання звіту про СЕО
21. Участь громадськості під час підготовки звіту з СЕО
22. Роль громадськості під час розробки та прийняття рішень стратегічного характеру, що мають вплив на довкілля (етапи СЕО, під час яких враховується думка громадськості).
23. Роль громадськості під час проведення моніторингу впровадження документа, що пройшов СЕО
24. Оцінка альтернативних сценаріїв
25. Консультації з уповноваженими органами
26. Врахування результатів СЕО та ухвалення рішення
27. Оцінка наслідків реалізації ДДП
28. Вибір методів виявлення наслідків реалізації ДДП
29. Моніторинг наслідків для довкілля від виконання стратегій, планів і програм розвитку міст і регіонів
30. Відповідальність у сфері стратегічної екологічної оцінки

Політика викладання навчальної дисципліни

1. Сумлінне дотримання розкладу занять з навчальної дисципліни (здобувачі вищої освіти, які запізнилися на заняття, до заняття не допускаються).
2. Активна участь в обговоренні навчальних питань, змістовна підготовка до занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання завдань.
3. Під час заняття мобільними пристроями дозволяється користуватися тільки з навчальною метою і з дозволу керівника заняття.
4. Здобувач вищої освіти має право дізнатися про свою кількість накопичених балів у керівника занять з освітнього компоненту та вести власний облік цих балів.
5. Під час виконання індивідуальної самостійної роботи до захисту допускаються реферати, які містять не менше 70 % оригінального тексту під час перевірки на плагіат, тези доповідей - не менше 90 %.
6. Здобувач допускається до складання підсумкового семестрового контролю, якщо він виконав усі види обов'язкових робіт, що передбачено відповідною робочою програмою навчальної дисципліни в семестрі та набрав за них необхідну кількість балів для допуску до підсумкового семестрового контролю.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Література

1. Освітньо-професійна програма «Екологічна безпека» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти в галузі знань 10 – Природничі науки, спеціальність 101 – Екологія. Бригада О.В., Божко О.С., Горносталь С.А., Ільїнський О.В., Чорнс К.Є. Х: НУЦЗУ, 2023. 21 с.
2. Закон України про стратегічну екологічну оцінку. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19#Text>
3. Методичні рекомендації із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування. URL: <http://surl.li/kqadn>
4. Протокол про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Протокол про СЕО) ратифікований Законом України № 562-VIII від 01.07.2015 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_b99#Text
5. Закон України „Про регулювання містобудівної діяльності” від 17.02.2011р. №3038-УІ. URL: <http://rada.gov.ua/>
6. Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19#Text>
7. Закон України «Про охорону атмосферного повітря». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2707-12#Text>
8. Конвенція про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_272#Text
9. Постанова Кабінету Міністрів України № 1029 від 13.12.2017 р. «Про затвердження Порядку передачі документації для надання висновку з оцін-

- ки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля та Порядку ведення Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля»/ URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1026-2017-%D0%BF#Text>
10. Закон України “Про правовий режим воєнного стану”. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
 11. Закон України про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12#Text>
 12. Водний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80#Text>
 13. Земельний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>
 14. Закон України "Про місцеві Ради і місцеве самоврядування" від 14.07.2015р. №595-УІІ . <http://rada.gov.ua/>
 15. Постанова КМУ від 28.08.2013р. №808 « Про затвердження переліку видів діяльності та об’єктів, що становлять підвищену екологічну небезпеку». <http://rada.gov.ua/>
 16. Рибалова О.В., Артем’єв С.Р., Бригада О.В., Ільїнський О. В., Бондаренко О.О. Оцінка екологічного стану річок в межах Кіровоградської області / «The scientific heritage», Budapest, Hungary. № 88, 2022. С. 31-35. <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/14992>
 17. Рибалова О.В., С.Р. Артем’єв, Бригада О.В., Ільїнський О.В. , Бондаренко О.О. , Є.О. Макаров, В.М. Жук. Визначення екологічного ризику погіршення стану водотоків басейну річки Уди // *Fundamentalis scientiam* №27 /2019, VOL. 1, Scientific journal “Fundamentalis scientiam”, (Madrid, Spain), p.14-21 <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/8964>
 18. Рибалова О.В., Бригада О.В., Сарапіна М.В. Risk assessment for population health in using drinking water in Kharkiv / *International independent scientific journal* №16 2020 VOL. 3, p.7-11 <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/10928>
 19. Рибалова О. В., Бригада О. В., Ільїнський О. В. Визначення екологічного ризику погіршення стану річки Лопань. *Danish Scientific Journal DSJ*. №53/2021. P.15-19. <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/13699>
 20. Рибалова О.В., Бригада О.В., Сарапіна М.В., Шароватова О.П. Ризикорієнтована ідентифікація джерел забруднення ґрунтів важкими металами. The 7th International scientific and practical conference “Perspectives of world science and education” (March 25-27, 2020) CPN Publishing Group, Osaka, Japan. 2020. P. 556-564. <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/10667>
 21. Рибалова О.В., Артем’єв С.Р., Бригада О.В., Ільїнський О.В., Чорнс К.Є. Ймовірність виникнення захворювань внаслідок забруднення атмосферного повітря / *The scientific heritage* № 110 (110), 2023. Budapest, Hungary. P. 23–31. <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/17282>
 22. Стратегічна екологічна оцінка. Досвід упровадження у містах України. Федерація канадських муніципалітетів / Проект міжнародної технічної

- допомоги «Партнерство для розвитку міст», 2019. 44 с. URL: <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/529/Keys-Study-CEO.pdf>
23. Марушевський Г.Б. Стратегічна екологічна оцінка: навч. посіб. з компакт-диск. К. : К.І.С., 2014. 88 с.
 24. Шутяк С. Постатейний коментар до Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку». Видавництво «Компанія «Манускрипт»» Львів, 2019. 128 с.
 25. Протокол Про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті / Організація Об'єднаних Націй, Європейська Економічна Комісія: ЕСЕ/МР.ЕІА/2003/3. – Нью-Йорк і Женева, 2003. 48 с. (офіційний переклад).

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України. URL: <https://mepr.gov.ua/>
2. Єдиний реєстр з оцінки впливу на довкілля. URL: <http://eia.menr.gov.ua/>
Закон України «Про охорону атмосферного повітря». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2707-12#Text>
3. Стратегічна екологічна оцінка: можливості для громадськості (посібник) / С. Шутяк [за заг. ред. О. Кравченко]. Видавництво «Компанія “Манускрипт”» Львів, 2017. 28 с. URL: http://epl.org.ua/wpcontent/uploads/2018/03/EPL_CEO_posibnik_Net.pdf
4. Алексеєва Є., Кравченко О., Мелень-Забрамна О., Шутяк С. Участь громадськості в процесі прийняття документів державного планування з питань, що стосуються довкілля (посібник). Видавництво «Манускрипт» Львів, 2017. 72 с. URL: http://epl.org.ua/wpcontent/uploads/2017/10/EPL_Uchast_putannya_dovkillya.pdf
5. Сайт Європейської Комісії щодо оцінки впливу на довкілля/ URL: <https://ec.europa.eu/environment/eia/eia-legalcontext.htm>.
6. ГІС містобудівного кадастру Харківської обласної державної адміністрації. URL: <http://surl.li/kzwyw>
7. Геопортал містобудівного кадастру області. URL: <http://surl.li/kzwzn>

Розробник:

Олена БРИГАДА, доцент кафедри ОП та ТЕБ, к.т.н., доц.